

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága a dr. Zárdai Istvánné ügyvéd által képviselt felperesnek a dr. Pál András ügyvéd által képviselt alperes ellen rendkívüli felmondás jogellenessége jogkövetkezményei iránt a Pest Megyei Munkaügyi Bíróságnál 4.M.1298/2004. szám alatt megindított és másodfokon a Pest Megyei Bíróság 8.Mf.23.441/2006/4. számú ítéletével jogerősen befejezett perében az említett másodfokú határozat ellen a felperes által benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán a 2008. március 26. napján megtartott tárgyalás alapján meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság a Pest Megyei Bíróság 8.Mf.23.441/2006/4. számú ítéletének felülvizsgálati kérelemmel támadott rendelkezését hatályában fenntartja.

A Somogy Megyei Igazságügyi Hivatal Jogi Segítségnyújtó Szolgálat által biztosított pártfogó ügyvéd díját az állam viseli.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek
- tizenöt nap alatt - 10.000 /tízezer/ forint és 2.000 /kettőezer/ forint áfa felülvizsgálati eljárási költséget.
A felülvizsgálati eljárás illetékét az állam viseli.

I n d o k o l á s :

A felperes keresetében az alperes 2001. június 21-én kelt rendkívüli felmondása jogellenességének megállapítását, eredeti munkakörébe visszahelyezését, elmaradt munkabére és egyéb járandóságai megfizetését kérte.

A Pest Megyei Munkaügyi Bíróság a megismételt eljárásban hozott 4.M.1298/2004/30. számú ítéletével kötelezte az alperest 22.225 forint és kamata megfizetésére, ezt meghaladóan a keresetet elutasította.

Az elsőfokú ítéleti tényállás szerint a felperes 1998. szeptember 29-étől (helyesen október 5-étől) állt munkaviszonyban az

alperessel autóbuszvezető munkakörben. A felperes 2000. június 22-étől 2001. április 22-éig keresőképtelen volt, 2001. április 23-ától 2001. május 31-éig rendes szabadságát töltötte, és 2001. május 24-én írásban kérte az alperestől, hogy 2001. június 18-19-én, 29-én és 30-án ne vezényeljék munkára. A részére 2001. május 28-án megküldött vezénylés figyelembe vette kérését, és 2001. június 15-ére vezényelték munkavégzésre. A 2001. június 11-ei orvosi vélemény a felperest a munkakörére alkalmasnak minősítette. 2001. június 13-án a felperest kötelezték, hogy másnap, június 14-én 8 órától rendkívüli oktatáson és vizsgán vegyen részt. A felperes azonban nem jelent meg, távolmaradását előzetesen nem mentette ki, utólag, délután jelezte telefonon, hogy az oktatáson nem vett részt. Emiatt E. D. vezénylő 2001. június 15-ére módosította az oktatásra vezénylést, továbbá a felperest június 16-ára és 18-ára munkavégzésre vezényelte. A felperes a megadott napokon munkavégzésre nem jelent meg.

Az alperes a 2001. június 20-ai egyeztetést követően 2001. június 21-én rendkívüli felmondással élt, amelynek indokolása felrótta a felperesnek, hogy a 2001. június 13-án elrendelt június 14-ei kötelező KRESZ oktatáson nem vett részt, holott az időpontot előzetesen nem kifogásolta. Emiatt alperesnek intézkednie kellett a 2001. június 15-ei rendkívüli oktatáson részvételről, és aznap a felperes váltótársát kellett munkára kötelezni, így a felperes hibájából az eredeti vezénylést módosítani kellett, de a felperes a módosított időpontokban sem jelent meg munkavégzésre, amivel hátráltatta a vezényelhetőségét, súlyosan visszaélt az alperes jóhiszeműségével és bizalmával. Az indokolás hivatkozott az alperesi kollektív szerződés harmadik része IV. fejezetének szabályára, amely a rendkívüli felmondás esetköreit tartalmazza. Ezek közül az alperes szerint a felperes megvalósította az egy naptári éven belüli három nap igazolatlanul mulasztás kötelezettségszegést, amivel szándékosan veszélyeztette a munkáltató jogos gazdasági érdekeit, a munkáltató által kijelölt tanfolyamon, továbbképzésen nem volt hajlandó megjelenni, és az előírt vizsgát letenni. Az indokolás utalt még arra is, hogy az alperesnél 1700 gépkocsivezető és kb. 700 fő egyéb munkavállaló dolgozik a kiadott vezénylési rendben, ezért a kiadott utasítások betartásához az alperesnek alapvető érdeke fűződik.

A munkaügyi bíróság nem találta bizonyítottnak, hogy az alperes a felperes szakszervezeti tisztsége miatt rendeltetésellenesen járt el, illetve emiatt hátrányos megkülönböztetést alkalmazott. Megállapította viszont, hogy az alperes bizonyította a rendkívüli felmondás indokának valós és okszerű voltát. Nem találta alaposnak az Mt. 119. § (2) bekezdése megsértésére vonatkozó felperesi érvelést arra tekintettel, hogy a vezénylés módosítására a felperes hibájából került sor, a magatartásával az Mt. 104. § (1) bekezdésében előírt kötelezettségét megsértette, három napot

igazolatlanul volt távol a munkából. A 2001. június 5., 6., 7., 8., és 12. napokra a munkaügyi bíróság bérkülönbözet megfizetésére kötelezte az alperest.

A felperes fellebbezése alapján eljáró Pest Megyei Bíróság 8.Mf.23.441/2006/4. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét fellebbezett részében helybenhagyta.

A másodfokú bíróság megalapozottnak találta a három nap igazolatlan hiányzásra, a felperes súlyos kötelezettségszegéseire levont elsőfokú ítéleti következtetést. Kifejtette, hogy a felperesnek mint szakszervezeti tisztségviselőnek a munkaidő kedvezmény igénybevételét előzetesen egyeztetni lett volna szükséges a munkáltatóval, ezért a 2001. június 14-ei oktatásról való távolmaradás kimentésére utólagosan csatolt bírósági igazolás nem fogadható el, mint ahogy a 2001. június 18-ai munkából távolmaradás igazolására csatolt utólagos orvosi irat sem. Ebből az volt megállapítható, hogy a felperes nem volt keresőképtelen, és az orvost nem berendelésre kereste fel. A másodfokú bíróság szerint a felperes tehát az igazolatlan mulasztásaira elfogadható okot nem tudott felhozni.

A felperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, és a rendkívüli felmondás jogellenessége jogkövetkezményei körében a kereseti kérelmének helyt adó határozat hozatalát kérte. Jogszabálysértésként az Mt. 89. § (2) bekezdése, a 96. § (1)-(3) bekezdései, 104. § (2) bekezdése, a 3. § (3) bekezdése, a Pp. 206. § (1) bekezdése, valamint a BH 1996.255. és 1995.176. számú eseti döntéseiben kifejtett bírói gyakorlat megsértését jelölte meg. Előadta, hogy a rendkívüli felmondás indoka nem valós és nem okszerű, az alperes valójában a szakszervezeti tevékenységét kívánta akadályozni és emiatt „meg akart tőle szabadulni”, amit az is bizonyít, hogy az általa vezetett szakszervezet megalakulása után 10 százalékkal csökkentette a személyi alapbérét. Álláspontja szerint az alperes eljárása ellentétes az Mt. „szellemével” és az Európai Unió vonatkozó irányelveivel. Sérelmezte annak figyelmen kívül hagyását, hogy az alperes a 2001. június 20-ai meghallgatásakor kérése ellenére elzárta a jogi képviselő igénybevételétől. Érvelése szerint a 2001. június 13-ai vezénylés módosítással az alperes megsértette az Mt. 118/A. § (4) bekezdését és 119. § (2) bekezdését, ezért az Mt. 104. § (2) bekezdése alapján a jogellenes munkáltatói utasítás végrehajtását jogszerűen megtagadhatta, annál is inkább, mivel a vezénylések egymásnak ellentmondóak voltak. Hivatkozott T. Gy., E. D. és F. I. tanúnyilatkozataira, amelyek alapján nem állapítható meg a kollektív szerződés által „megkívánt” három nap igazolatlan hiányzás ténye. A bizonyítékok értékelése ezért a Pp. 206. § (1) bekezdésébe ütközött, a logika szabályaival ellentétes volt. Megítélése szerint az elsőfokú bíróság tévesen

azonosította „az előre nem igazolt hiányzás fogalmát az igazolatlan hiányzás fogalmával”.

Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében az álláspontja szerint aggálytalan jogerős ítélet hatályában való fenntartását kérte.

A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

A felülvizsgálati kérelem a rendkívüli felmondás indokai megalapozottságára, és a szakszervezeti tisztséggel összefüggő, (tartalmilag) a rendeltetésellenes joggyakorlás tilalmába ütköző munkáltatói eljárás kizártságára vonatkozó jogerős ítéleti megállapítások tekintetében a bizonyítékok értékelését vitatta.

A rendkívüli jogorvoslatnak minősülő felülvizsgálati eljárásban nincs helye a bizonyítékok újra értékelésének, azaz a felülmérlegelésnek. A Pp. 275. § (3) bekezdése értelmében eljárási jogszabálysértés a jogerős ítélet felülvizsgálatára akkor szolgálhat alapul, ha az lényeges, az ügy érdemi elbírálására lényeges kihatással van. A Pp. 206. § (1) bekezdése körében ennek megállapítása akkor lehetséges, ha kirívóan okszerűtlen, a logika szabályaiba ütköző, vagy iratellenes következtetésen alapul a jogerős ítéleti tényállás. Az adott esetben a felülvizsgálati érvelés ilyen törvénysértő bírói mérlegelés megállapítására nem adott alapot (BH 2002.29.; BH 2001.197.).

A felülvizsgálati eljárásban is irányadó jogerős ítéleti tényállás szerint az alperesi kollektív szerződés rendkívüli felmondást megalapozó kötelezettségszegésnek minősítette az egy naptári évben elkövetett három nap igazolatlan hiányzást. A perben nem volt vitás, hogy a rendkívüli felmondásban megjelölt három napon a felperes nem tett eleget az oktatásra és vizsgára, valamint a munkavégzésre vonatkozó alperesi vezényletnek, ezért a felperes keresete alapján abban kellett állást foglalni, hogy a KRESZ oktatásra és vizsga letételére kötelezés, és a vezénylet jogszerű volt-e, és a felperes ehhez képest jogszerűen tagadta-e meg a munkáltatói utasítások teljesítését, amint erre a perben is hivatkozott. A felperes magatartása, valamint az alperes eljárása körében értékelni kellett a szakszervezeti tisztségviselői minőséget, figyelemmel az azzal kapcsolatos sajátos körülményekre is (a munkaügyi perben is vita tárgyát képezte a felperes által alapított szakszervezet működőképessége, mivel az alpereshez és a Zala Megyei Bírósághoz nyolc aláírással bejelentés érkezett, hogy a 14 fős szakszervezeti tagságból 8 fő kilépett, és kérték a „létjogosultság” vizsgálatát (BH 2000.320.; EBH 2000.239.).

A nem vitatott jogerős ítéleti tényállás szerint a felperes 1998. október 5-étől autóbuszvezető munkakörben dolgozott az alperesnél, és 2000. június 22-étől 2001. április 22-éig keresőképtelen volt,

majd 2001. május 31-éig rendes szabadságát töltötte. Az alperes a munkára beosztás (vezénylés) tekintetében figyelembe vette a felperes 2001. május 24-ei kérését, mely arra vonatkozott, hogy június 18., 19., 29., 30. napjára ne osszák be, így a 2001. május 28-ai vezénylés 2001. június 15-ére szólt.

Az alperes jelentős közszolgálati tevékenységére, a felperes felelős munkakörére, a hosszú távollétre tekintettel a munkába állítás előtt az üzemegészségügyi alkalmassági vizsgálat és a KRESZ oktatáson részvétel és vizsga letétele vált szükségessé, aminek tényét a felülvizsgálati kérelem sem vitatta. A felperes maga adta elő a perben, hogy hosszadalmas betegsége szövődményeként neurológiai tünetek (egyensúlyzavar, kettős látás) jelentkeztek. Továbbá tény, hogy a felperes a betegségét megelőző egy éven belül több közlekedési baleset részese volt (függetlenül a közrehatástól). Ezért az alperes az 1990. május 21-én kelt igazgatósági rendelet ún. „problémás” gépkocsivezetőkre vonatkozó II. fejezete alapján alappal dönthetett a munkalélektani vizsgálat szükségességéről az egészségügyi alkalmasság körében. A szabadsága lejártát követően 2001. június 1-ére kitűzött vizsgálatot azonban el kellett halasztani, mivel a felperes „zaklatottságra” hivatkozott (konkrét okra a perben bizonyítást nem ajánlott). Ezzel összefüggésben a foglalkozás-egészségügyi szolgálat 2001. június 11-ei alkalmassági véleménye nem lehetett végleges, a munkalélektani vizsgálatra 2001. június 12-én került sor. Ehhez képest az autóbuszvezetői munkába állításhoz szükséges oktatásról soron kívül kellett intézkedni ahhoz, hogy az eredeti vezénylésben meghatározott június 15-ei napon a felperes munkát végezhesen.

A 2001. június 13-án jogszerűen meghatározott június 14-ei oktatáson és vizsgáztatáson a felperes azonban nem vett részt. Arra hivatkozott, hogy erre a napra „programja” van, majd azt adta elő, hogy szakszervezeti képviselőt vállalva egy bírósági tárgyaláson vett részt, a tárgyaláson részvételről igazolást mutatott fel. A perben a felperes feltételezésével szemben semmi nem támasztotta alá, hogy a 2001. június 14-ei oktatásról történt távolmaradást a munkáltató kimentettnek tekintette.

Az alperes ezen felperesi magatartások következményeként kénytelen volt - a felperes munkába állíthatósága érdekében - soron kívül intézkedni a legközelebbi oktatáson részvételről, ami 2001. június 15-ére esett. Ehhez képest az eredeti vezénylési terv már nem volt tartható, a felperes helyett az eredeti munkavégzési napra a váltótársát kellett sürgős intézkedéssel beosztani, a felperest pedig - a felettesét a munkaköri leírása szerint jogszerűen helyettesítő - E. D. vezénylő újra beosztotta, a vezénylést a felperes a megbeszélte 2001. június 14-e helyett 15-én vette át, arra észrevételt nem tett, hanem utólag kifogásolta a beosztását az Mt. 119. § (2) bekezdése megsértésére, és arra hivatkozással, hogy

2001. június 18-án orvosi ellenőrzésre kellett mennie (a részvételről igazolást nyújtott be). A 2001. június 16-ai munkából távolmaradása indokául azt hozta fel, hogy az eredeti vezényletben ez a nap nem szerepelt.

Az előzőekből az eljáró bíróságok a Pp. 206. § (1) bekezdése megsértése nélkül okszerűen és életszerűen, a logika szabályait szem előtt tartva következtettek arra, hogy az Mt. 119. § (2) bekezdésének megfelelő eredeti vezénylet a felperesnek felróható okokból kellett többször is megváltoztatni. A felperes a magatartásával megghiúsította a munkabeosztás tervezhetőségét, így az Mt. 119. § (2) bekezdése és a 118/A. § (4) bekezdése megsértésére alappal nem hivatkozhat. Ezért a felperesnek az Mt. 104. § (1) bekezdése szerint a munkáltató utasítása alapján kellett volna eljárnia.

Ugyancsak törvénysértés nélkül állapították meg az eljáró bíróságok, hogy a felperes által utólag felhozott indokok és igazolások nem voltak alkalmasak a munkából távolmaradás jogszerűsége igazolására.

Az Mt. 19. § (3) bekezdése értelmében a szakszervezet - meghatalmazás alapján - jogosult a tagját annak élet- és munkakörülményeire illetően bíróság előtt képviselni, ezt a tevékenységet azonban a tisztségviselő munkavállaló a munkaviszonyából eredő kötelezettségei megtartásával, az Mt. 3. § (1)-(3) bekezdésében előírtak szerint jogosult végezni, figyelemmel a szakszervezeti tisztségviselőkre az Mt. 25. § alapján járó munkaidő-kedvezmény igénybevétele feltételeire is. A felperes mindezeket a lényeges kötelezettségeit súlyos gondatlansággal figyelmen kívül hagyta, ezért a bírósági tárgyaláson részvételről szóló igazolás önmagában nem minősíti jogszerűnek a munkavégzés feltételeként előírt kötelező oktatásról és vizsgáról való távolmaradást.

Az Mt. 119. § (2) bekezdése megsértése hiányából következően a felperesnek a 2001. június 16-ai és 18-ai vezénylet szerint munkát kellett volna végeznie. Az orvosi ellenőrzésen részvétellel kapcsolatban a per adataiból az eljáró bíróságok törvénysértés nélkül következtettek arra, hogy a vizsgálat nem minősült a munkavégzési kötelezettség alól mentesítő kötelező orvosi vizsgálatnak (Mt. 107. § d) pont), továbbá a kezelőorvos írásbeli nyilatkozatából kitűnően a felperes más időpontban is részt vehetett volna a vizsgálaton, különösen azért, mert abban a hónapban addig munkát még nem végzett, akadályoztatva nem volt. Így önmagában az, hogy a per adatai szerinti nem kötelező orvosi vizsgálaton saját döntése alapján éppen akkor vett részt, amikor a magatartásával összefüggő vezénylet módosításban munkavégzésre beosztották, megalapozta az igazolatlan mulasztásra vonatkozó

rendkívüli felmondási indokot. Az előzőekben kifejtettekől következően a 2001. június 16-ai munkából való távolmaradása ugyancsak igazolatlan mulasztásnak minősült.

Az eljárás bíróságok eszerint megalapozottan állapították meg a rendkívüli felmondás jogszerűségét (Mt. 96. § (1) bekezdés a) pont). A munkáltatónak a rendkívüli felmondásról szóló megalapozott döntését nem teszi rendeltetésellenessé önmagában az a körülmény, hogy a felperes korábban szakszervezetet alapított, amelynek ő lett az elnöke, arra is tekintettel, hogy az okirati bizonyítékok kétségesé tették a szakszervezet működését, amelyhez a kedvezmények kapcsolódnak. Ezzel összefüggésben nem a munkáltató, hanem a felperes szegte meg az együttműködési kötelezettségét. Az alperes a kiemelt közszolgáltatási tevékenységére tekintettel helyesen hivatkozott a munkafegyelem betartásához fűződő érdekének fontosságára, amelynek a felperes általi feltűnő közömbösséggel való figyelmen kívül hagyása a rendkívüli felmondás törvényben megkövetelt súlyát támasztotta alá.

A felperes azon hivatkozása sem alapos, hogy korábban az alperes a szakszervezeti tevékenysége miatt 10%-kal csökkentette a munkabérét. Erre ugyanis valójában az Mt. 109. §-a alapján hátrányos jogkövetkezményként került sor, mivel a felperes egy utasnak a viteldíj fizetés ellenére nem adott menetjegyet, és a vétséget a helyszínen az ellenőröknek elismerte.

Nem alkalmas az alperesi rendeltetésellenes joggyakorlás bizonyítására a jogi képviselet igénybevételétől elzárásra vonatkozó felperesi érvelés sem, mivel az általa kezdeményezett békéltető eljárásban már nem ítélte szükségesnek a jogi képviseletet.

A kifejtettekre tekintettel a Legfelsőbb Bíróság - a felülvizsgálati kérelem keretei között a rendkívüli felmondás körében vizsgált - jogerős ítéletet a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta, az elsőfokú bíróság ítéletét nem fellebbezett részében (az elmaradt bér és kamatai tekintetében) nem érintő részében nem érintette.

A felperes felülvizsgálati kérelmét a Somogy Megyei Igazságügyi Hivatal Jogi Segítségnyújtó Szolgálat a jogi segítője útján nyújtotta be, a szolgálat pártfogó ügyvédet biztosított, akinek díját az állam viseli.

A felperest a Pp. 84. §-a és a 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte az alperes felülvizsgálati eljárási költsége megfizetésére.

A felülvizsgálati eljárás illetékét az ügyben irányadó 6/1986.(VI.26.) IM rendelet 14. §-a értelmében az állam viseli.

Budapest, 2008. március 26.

Dr. Tallián Blanka s.k. a tanács elnöke, Dr. Tálné dr. Molnár Erika s.k. előadó bíró, Dr. Mészárosné dr. Szabó Zsuzsanna s.k. bíró

A kiadmány hitelével:

tisztviselő